מאור ושמש — הפטרה לשבת ור"ח

והי' מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר ה'. הדקדוק הוא למה כתיב מתחילה מדי חדש בחדשו ואח"כ שבת הא שבת הוא תדיר והוי תדיר ושאינו תדיר ותדיר קודם וה"ל להקדי' שבת מתחילה ונראה דידוע מפי סופרים ומפי ספרים הקדושים שבר"ח יש נפש יתירה ובשבת וביו"ט נשמה יתירה לפי שבר"ח יש עליות השכינה זאת עולת חודש בחדשו שהשכינה נקראת זאת כידוע מספרים הקדושים וע"כ אומרים כתר בר"ח והנה ידוע שמדריגה התחתונה שבעולמות העליונים הנקראת מלכות היא כתר לעולמות התחתונים וכן עולם לעולם שמלכות שבעולם העליון היא כתר לעולם התחתון ממנו והנה איתא בגמרא כתיב שני המאורות הגדולים וכתיב את המאור הקטן וכו' לפי שקטרגה הלבנה ואמרה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד אמר לה הקב"ה לכי ומעטי את עצמך אמרה וכו' אמר לה צדיקים יקראו על שמך וכו' לפיכך הרבה צבאיה ונרא' ביאורו בקיצור לפי שהקב"ה שילשל העולמות מטה מטה עד מקום שיהיה לאפשרי לאדם לחזור אחר כל המעשים שיתעסק בעוה"ז לבוא לתשובה ואלו הי' משתלשל העולם בעוביות וגשמיות יותר מעט לא הי' באפשרי כלל לחזור בתשובה אח"כ וזה שאמר לעולמו די שלא ישתלשל יותר כדכתבנו כמה פעמים בדברינו בביאור יותר מרווח בארוכה עיי"ש והנה בתחילה ויברא אלקים את שני המאורות הגדולים ואמרה הלבנה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד דהיינו שתהי' הבהירות גדולה מאד ועי"ז בטל הבחירה ורצון וזה אי אפשר להשתמש בכתר אחד ואמר לה הקב"ה לכי ומעטי את עצמך דהיינו כדי שיהי' הבחירה ורצון ויהי' שכר ועונש אמרה לפי שאמרתי דבר הגון וכו' לפי שירא' שיהי' אי אפשר לבא לתשובה ע"י עביות וגשמיות העולם אמר לה צדיקים יקראו על שמך דהיינו ע"י הצדיקים דהיינו שהם יהיו מעוררים בתשובה כל העולם שיוכלו לנתק א"ע מגשמיות ועביות העולם ולימנו בך ימים ושנים דהיינו ע"י שבתות וימים טובים שהם מקראי קודש ויש נשמות יתירות עי"ז יכולים כל בשר לבא לתשובה וזה לפיכך הרבה לה צבאיה דהיינו כנ"ל שעי"ז דהיינו ע"י צדיקים ושבתות וימים טובים שיש עלי' לשכינה הקדושה ע"י צדיקים עי"כ יכולים כל בשר לעשות תשובה. והנה בר"ח יש עלי' לשכינה וגם נפש יתירה ובשבת יש עלי' יתירה לשכינה ונשמה יתירה וזה מבוא לאדם לעשות תשובה שלימה והנה כשר"ח חל להיות בשבת אזי יש עלי' גדולה לשכינה מאד מאד ונעשה יחוד גדול בעולמות העליונים יותר כפול ומכופל משהי' ר"ח בחול ועי"כ יכולים כל בשר לנתק א"ע מהגשמיות לחזור בתשובה שלימה יותר משאר ר"ח. וזה מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו דהיינו כשיחול ר"ח בשבת אזי יבא כל בשר להשתחות לפני לפי שהקדושה תהי' גדולה עד למאד מאד ותהי' התעוררות התשוב' בכל בשר כנ"ל ומפני שזה אין שכיח תמיד שיהי' ר"ח חל בשבת ע"כ כתיב ר"ח קודם שבת לפי שר"ח לא שכיח יותר משבת כדאיתא בשם הגאון מו"ה ישעי' פיק ז"ל על הגמרא דר"ה מדוע הולכת כו' היום לא חודש ולא שבת מכלל דחודש ושבת מבעי' לי' למיזל דקשה למה כתיב חודש מקודם שבת הא תדיר ושאינו תדיר וכו' ומתרץ הוא ז"ל דדבר שאינו שכיח חודש תדיר יותר משבת ור"ל שאמר לה לא חודש היום ר"ל שלא חודש תדיר יותר משבת כי חודש לא שכיח יותר משבת ע"כ לענין שאינו שכיח הוא ר"ח תדיר יותר משבת כי שבת שכיח יותר מר"ח כי הוא אמר לה מדוע הולכת אליו היום לא חודש שר"ל כי אינו חודש היום ולמה את הולכת אליו ובדבר שאינו יותר אינו ר"ח משבת ע"כ הקדים חודש כאן וכך הוא גם כאן ששבת ר"ח לא שכיח ע"כ לענין לא שכיח חודש תדיר לא שכיח משבת ע"כ אמר חודש קודם כנ"ל.

א"י והי' מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני אמר ה' ויצאו וראו בפגרי האנשים וכו' ראוי להבין מדוע הזכיר ר"ח קודם לשבת הלא שבת הוא בתדירות יותר מר"ח ותדיר קודם כנ"ל עוד נשים לב על אמרו כל בשר מדוע לא אמר כל אדם ועוד יש לעיין על מלת יבא לשון יחיד שלפי הלשון הי' לו לומר יבאו כל בשר לשון רבים והנראה בזה כי הנה השי"ת ברא עולמו להטיב לברואיו והשתלשל עולמו בצימצומים רבים ולבושים כדי שיהי' בחירה ורצון ביד האדם לעשות הישר בעיניו ואולם אמר לעולמו די לבל יתפשט יותר למטה כי לא הי' באפשרי אז לאדם לשוב לשרשו ולהעלות העולמות כמו שאמרנו כמה פעמים וזה ידוע מספרי קודש מהריבוי גלגולים שמתגלגל האדם עבור חטאו והרבה פעמים יארע שיגרמו חטאות האדם שיתגלגל בבהמו' טמאים ועופות טמאים ובדומם ובצומח ובאם שמתגלגל בבהמה טהורה ותשחט ותהי' כשרה ותאכל בקדושה ובטהרה אז יהיה תיקון להמגולגל וכן בכל המאכלים יש ניצוצות קדושים שיש עלי' ע"י שנאכלים בקדושה ובטהרה ובברכה תחילה וסוף והנה ידוע לחכמים שכל הניצוץ שהוא במאכל החשוב לבני האדם אותו הניצוץ הוא גבוה ונקל להצדיק להעלותו משא"כ דבר שאינו חשוב כל כך הניצוץ שבו ג"כ אינו גבוה כ"כ ויש טורח להעלות אותו הניצוץ וידוע מספרי הקודש שבשבת קודש כל ניצוצים שבמאכלים הם גבוהים מאד ובקלות יש להם עלי' ובי"ט ור"ח אין להם כ"כ עלי' כמו בשבת קודש ובזה יובנו דברי הזוהר הקדוש בפ' יתרו ר' יצחק פתח ואמר ויברך אלקים את יום השביעי וכו' וכיון דלא משתכח בי' מזונא מה ברכתא אשתכח בי' אלא הכי תני כל ברכאין דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין וכו' עכ"ל גם מאמר חז"ל שאמרו ברכו במן וקדשו במן צריך ביאור האיך שייך לומר ברכו במן אחר שלא ירד כלל המן להם בשבת אמנם הפשט הוא כך כי הנה ידוע שהמן הי' יורד מן העולם עליון שהי' קדוש במאד כמאמר חז"ל ובזוה"ק שהי' לחם שמלאכי השרת ניזונין ממנו לחם אבירים וזה כוונת אמרם ז"ל ברכו במן פירושו שמפני שקדושת היום השבת היא גדולה מאד עד שיש במאכלי שבת קודש ניצוצים גבוהים למאד לזאת המה דוגמת קדושת המן וזהו אמרם ברכו במן וכו' וזה נרמז ג"כ בדברי הזוהר הקדוש הנ"ל ונבא אל ביאור הכתובים שהתחלנו והי' מדי חודש בחדשו ומדי

שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות וכו' פי' שיש עלי' להניצוצות שמגולגלים בהמאכלים ובפרט בבשר ששם יש ניצוצים גבוהים וקדושים עד למאד וזהו יבא כל בשר להשתחוות וכו' כלומר שהניצוצות המגולגלים בבשר שהוא מאכל החשוב וכאמור למעלה יהי' להם עלי' וישתחוו לפני כבודו ית"ש ומפני שהניצוצות הקדושים המה אחדות אחד דבוקים למעלה לזה יאמר יבא כל בשר וכו' לשון יחיד והקדים ר"ח לשבת מתתא לעילא כלומר הגם שבר"ח אין הניצוצי' גבוהים כ"כ כמו בשבת קודש אעפ"כ בין בחודש בין בשבת יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה' ואמר אחר כן ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כו' כלומר הרשעים הפושעים בי שאינם אוכלים בקדושה ובטהרה רק למלאות תאוותם הגופני ע"ז אמר והיו דראון לכל בשר פי' שיהיו לחרפות לכל בשר שלא היו מעלין הניצוצין שבבשר הגם כי המה גבוהים ובנקל להעלותם ומכ"ש הניצוצים שבמאכלים אחרים שאינם גבוהים כ"כ ודו"ק.

א"י והי' מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה' כו' יש להבין מפני מה נאמר מדי חדש בחדשו קודם שבת בשבתו ומהראוי להקדים התדיר לשאינו תדיר וי"ל כי הנה ידוע שבכל שבת קודש יבוא לו לאדם נשמה יתירה ושמעתי מאדומו"ר רבן שכבה"ג הרב מו"ה יצחק מלובלין זצוק"ל ששמע מרבו הקדוש מו"ה בעריש זצ"ל שבר"ח בא בחינת נפש ולא רוח ונשמה רק בשבת קודש שבא לו לאדם נרו"נ כל חד לפים מעלתו ובהיות האדם מושך עליו קדושת שבת מושך עליו נרו"נ יתירה ובהמשכת קדושת ר"ח נמשך רק בחי' נפש ובשבת ור"ח באם ימשוך האדם עליו מקודם קדושת שבת ומזכה לנרו"נ אזי לא ירגיש אח"כ כלל בחי' ר"ח מפני שכבר הגיע לקדושה גדולה מזו ע"י בחי' שבת וממילא יהיה בטל בחי' נפש ר"ח לזאת ימשוך עליו מקודם קדושת ר"ח ויגיע לבחי' נפש ר"ח ואח"כ ימשוך קדושת שבת וזהו אמרו והיה מדי חודש בחדשו ואח"כ מדי שבת בשבתו פי' והיה הוא לשון שמחה היינו המשכת קדושה ימשוך מקודם קדושת ר"ח כדי שירגיש בחי' נפש ר"ח ואח"כ ימשוך קדושת שבת והבן.

ובדרך אחר נוכל לפרש עפ"י דברי חז"ל על פסוק ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים את המאור הגדול וכו' ואמרו במדרש רבה שווים נבראו ונתמעטה הלבנה על שקטרגה ואמרה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד אמר לה הש"ית לכי מעטי עצמך ואח"כ הפיס דעתה והרבה צבאיה שהם הכוכבים וכו' אמר הקב"ה הביאו עלי כפרה על שמעטתי את הירח וזהו שנאמר אצל שעיר ר"ח חטאת לה' ע"כ ויש להבין מה היתה טענת הלבנה שאמרה א"א כו' גם מה שאמר הקב"ה הביאו עלי כפרה צריך ביאור אמנם הענין הוא כי הנה מצאנו כשהקב"ה ברא אדם הראשון היה מביט באור שברא ביום ראשון מסוף העולם ועד סופו והי' מציץ ומביט בכל העולמות התחתונים ועליונים ומשתמש במלאכים כי כל האורות ובהירות מעולמות עליונים הי' משפיעי' עליו בלי מסך והבדלה כלל גם הדורות אח"כ הוא קין ושארי דורות הסמוכים לו השתמשו ג"כ במלאכים וכל האורות ובהירות מהויות ושמות הקדושות היו מאירים עליהם ועי"ז שהשיגו תיכף באורות עליונים בשמות והויות הקדושות בלתי זכוך החומריות הגוף עי"ז קצצו בנטיעות והלכו ועבדו ע"ז ובאותם אורות הקדושות הנשפע עליהם השתמשו באותם הקדושות לעבוד נכריה עבודתם וכל זאת היה מחמת שהשיגו תיכף באורות והויות הקדושות בלתי זיכוך חומריות כי בראשית הבריאה היה ברצונו הפשוט שאורות עליונים ישפיעו לתחתונים בלי מסך והבדלה וכאשר ראה הקב"ה מעשיהם הרעים אזי גנז מהם האורות ולא יביטו בהם רק בהיות האדם מזדכך נפשו וגופו מאד ומפשיט עצמו מגשמיות עוה"ז ועולה למעלה מעולם אל עולם עד שהוא משיג האורות והקדושות והויות ושמות הקדושות אז אינו יוכל לטעות עצמו עוד כי כבר הזדכך חומריותו ולא נשאר בו חומריות כלל ומשיג אלהותו ית"ש בתשוקה גדולה והמאור הגדול הוא שם הוי' ב"ה שהוא גדלות המוחין והמאור הקטן הוא השם אדני כידוע ובראשית הבריאה שוים נבראו כמו שנאמר את שני מאורות הגדולים היינו שם אדני והוי' היו מאירים ומצהירים למטה שיקבלו בני אדם להשיג ולהביט באורות השמות הוי' ואדני אך עי"ז יוכלו יותר לעשות מעשיהם הרע כמו שנזכר לעיל זאת היתה טענת הלבנה א"א לשני מלכים כו' כי הבינה שעי"ז שהאורות מהשמות מאירים כ"כ למטה בלי מסך והבדלה כלל עי"ז יבואו ב"א לטעות עצמם כי ישיגו השגות בהשמות בלתי זיכוך חומריותם כמו שהיה באמת שאף שהקטין הלבנה ולא היה השם אדני מאיר כ"כ לב"א בלי מסך המבדיל אעפ"כ טעו ב"א ועבדו ע"ז מכ"ש אם היו כל המאורות מאירים לב"א מכ"ש שיטעו עצמם יותר לזאת אמר לה השי"ת לכי ומעטי עצמך ר"ל שגנז האור הלבנה היינו השם אדני והביאו לקטנות המוחין ר"ל שב"א לא ישיגו כל האור השם אדני רק קצת מדבר קטן רק אחר הזדכך חומריותו ישיג מעולם אל עולם עד האורות גדולים עליונים ושם הם שוים כמו שנבראו ואז לא יטעה עצמו כלל כי כבר הזדכך חומריותו לזה אמר השי"ת הביאו עלי כפרה על שמעטתי את הירח כי צדקה בדבריה והבן ונחזור לענינינו שהתחלנו והיה מדי חודש בחדשו וכו' כי בחול אי אפשר להשיג כ"כ בהאורות עליונים כבשבת כי אז יש עליות עולמות למעלה למעלה מאד ואז בשבת קודש נוכל להשיג השגות גדולות באורות העליונים ושם הוי' ואדני היינו השמש וירח הם שווים כמו שנבראו אבל בחול אין לאדם כ"כ קדושה גדולה כבשבת והוא מעט בקטנות ולא יוכל להשיג לאורות השווים באורות עליונים אבל לעתיד אז ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים ויהי' אז הזדככות החומריות מכל וכל אז יהיו האורות עליונים היינו השמש וירח הוא השם הוי' ואדני יהיו מאירים למטה לב"א ויזכו לראות האורות שווים כמו שנבראו בבריאה הקדומה זאת מרמז לן הפסוק והיה מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו כו' ר"ל שאז לעתיד שיהיה הזדכך החומריות אז נוכל להשיג בחודש היינו באור הלבנה הוא השם אדני נוכל להשיג בו שוה להשם הוי' היינו שנוכל להשיג האורות שוה אף בחול כמו שעתה הוא מושג לנו בשבת כמו שמבואר לעיל. וזהו שפייס הקב"ה את הלבנה בזאת שישראל יהיו מונין ללבנה פי' שישראל יזדככו את עצמם אחר כך חומריותם וישיגו אז מאור הלבנה כבמאור החמה שווין כפי הנ"ל ודו"ק והבין.